

Ο προφήτης Ηλίας είναι ο κατ' εξοχήν άγιος των βουνών. Σ' όλα τα νησιά και στα περισσότερα βουνά της Ελλάδας υπάρχει κι από ένα εξωκκλησάκι, μοναχικό, αφιερωμένο στον Άγιο Ηλία. Είναι

οι Αϊ - Λιάδες.

Πολλές κορυφές βουνών αφιερωμένες στον Αϊ - Λια έχουν ιστορική και

αρχαιολογική αξία, όπως οι κορυφές του Αραχναίου της Αργολίδας, από την κορυφή του οποίου

έμαθαν οι Ατρείδες των Μυκηνών την άλωση της Τροίας.

Ο Άγιος Ηλίας κατέχει εξέχουσα θέση στην ελληνική, ευρωπαϊκή, αραβική και ιουδαϊκή

λαογραφία και λατρεύεται παντού στις υψηλές κορυφές των βουνών.

Για την εξήγηση της λατρείας

του Αγίου Ηλία στα βουνά υπάρχουν πολλές ερμηνείες.

Ο κορυφαίος λαογράφος μας Νικόλαος Πολίτης αναφέρει δύο εκδοχές.

Σύμφωνα με την πρώτη, ο

προφήτης καταδιωκόταν από τον Μωάμεθ και όταν ήταν στον κάμπο, ο Μωάμεθ τον έφτανε, όταν

όμως ανέβαινε στο βουνό, δεν μπορούσε εκεί να τον καταδιώξει κι έτσι ο Άγιος κατέφυγε στο

μπουνό.

Γι' αυτό χτίζουν ερημοκλήσια στις κορυφές των βουνών.

Σύμφωνα με την άλλη εκδοχή ο Άγιος Ηλίας ήταν ναυτικός.

Βαρέθηκε τη θάλασσα και τους

κινδύνους της και θέλοντας να απομονωθεί, για να μη βλέπει ούτε θάλασσα ούτε πλοίο, κατέφυγε

στο μπουνό και γι' αυτό τον τοποθετούν στα ψηλώματα.

Επιπλέον, ο Άγιος παρομοιάζεται με τον Δία.

Όπως οι Εβραίοι και οι Πέρσες λάτρευαν τον Θεό

στις κορυφές των βουνών, το ίδιο και ο Ζευς λατρευόταν από τα πανάρχαια χρόνια στις

κορυφές του Ολύμπου, γι' αυτό τον ονόμαζαν «ύψιστο», «ύπατο», «κορυφαίο», «λοφείτη»,

«ακράιο», «επάκριο» και «φυλάκριο».

Σε πολλούς λαούς γίνονταν γιορτές προς τιμήν του Ηλίου και ταύτιζαν οι Έλληνες τον Ήλιο με τον

Δία.

Οι εκχριστιανισθέντες Έλληνες αντικατέστησαν τη λατρεία του Ήλιου με τον Άγιο Ηλία.

Οι

μουσουλμάνοι, που τιμάνε τον προφήτη Ηλία, δηγούνται ότι ο Ηλίας και ο Ενώχ ζουν και ράπτουν.

τα ρούχα των μουσουλμάνων, οι οποίοι πρόκειται να εισέλθουν στον παράδεισο.

Στην Ορθόδοξη εκκλησία ο Προφήτης Ηλίας κατέχει εξέχουσα θέση.

Στους ύμνους του τον

θεωρούν επίγειο άγγελο και ουράνιο άνθρωπο, που ανέβηκε στους ουραμούς, γιατί οι άνθρωποι δεν

ήταν αντάξιοι του.

Η πανηγυρική τελετουργία της μνήμης του Προφήτη Ηλία, καθορίστηκε στα τέλη του 9ου αιώνα επί

του αυτοκράτορα της Μακεδονικής δυναστείας Βασιλείου στις 20 Ιουλίου και από το Βυζάντιο

μεταδόθηκε τους σλαβικούς λαούς, που θεωρούν τον Άγιο Ηλία κύριο των ουραμών και της βροχής.

Με το όνομα Προφήτης Ηλίας υπάρχουν πάμπολλες κορυφές στην Πελοπόννησο, όπως ο

Προφήτης.

Ηλίας (1126) ανατολικά της μονής του Μεγ.

Σπηλαιού και άλλη μία στα σύνορά του

νομού Αχαΐας και Κορινθίας (1545).

Ο Προφήτης Ηλίας Βερσιτσίου ή Αϊ - Λιας ή Μελίσσι, όπως αναφέρει ο Πουκεβίλ, είναι ένα

μοναδικό μπουνό.

Κατέχει κεντρική και περιοπτη θέση στη βόρεια Πελοπόννησο.

Έχει 1368 μ.

υψόμετρο με θαυμάσια θέα προς όλα τα σημεία του ορίζοντα, που δεν έχει άλλο βουνό στην περιοχή μας.

Και δεν είναι αυτό σχήμα λόγου.

Ο Βερσιτσιώτικος ΑΪ - Λιας γεννιέται στα 620 μέτρα

πάνω από τη θάλασσα και από εκεί και πάνω 48 μέτρα.

Η οροσειρά του εκτείνεται από δυσμάς προς ανατολές και είναι μια παραφυάδα του Χελμού.

Έχει

βάση από δύση προς ανατολή γύρω στα 8 χιλιόμετρα και μέχρι τον αυχένα της Αγίας Βαρβάρας

Αροανίας, που χωρίζει τον Βερσιτσιώτικο και Αλεσταινίτικο ΑΪ - Λια από την οροσειρά του.

Τάρταρη.

Η Βερσιτσιώτικη έκταση της οροσειράς είναι περίπου τρία χιλιόμετρα και έχει δύο

κορυφές, τα Φρατζάτα και την Ξύγκουγα, που είναι και η ψηλότερη κορυφή του (1368 μ.).

Ο Βερσιτσιώτικος ΑΪ - Λιας νότια καταλήγει στην εύφορη, πολύυδρη, καταπράσινη και ολόδροση

κοιλάδα του Σεραιίου (Βερσιτσιώτικου) κάμπου, δυτικά στην κοιλάδα Τριποτάμων - Ψωφίδος

(κοιλάδα τριών ποταμών και τριών κοιλάδων), ενώ βόρεια στην κοιλάδα του Λειβαρτζινού και του

Αροανίου.

Οι κατωφερείς προεκτάσεις είναι ομαλές στα νότια, δυτικά και βόρεια.

Η κατωφέρεια

αρχίζει από τα Ισιώματα.

Στα νότια, πρώτο σκαλί προς τα κάτω, βρίσκονται οι Πόντοι και στην

συνέχεια το καταράχι της Αγίας Τριάδας και η Πλοσκά, λίγο δυτικότερα βρίσκεται το

Νεραϊδοβούνι και το Πετράλωνο, ακόμη δυτικότερα το Κοτρώνι, η Κρυάβρυση και του Λέζη το

χωραφι στο Λόπεση και βορειοδυτικά οι Γούρνες, οι Σούλιτσες, τα Λυκομάτια και το

καταράχι προς τα Τριπόταμα και την κοιλάδα του Λειβαρτζινού.

Όλες οι βουνοπλαγιές και τα καταράχια ήσαν τόποι ιδανικοί για στανοτόπια, όπως οι Πόντοι, του

Γούλα τα χωράφια, το Κοτρώνι, τα Λυκομάτια, οι Γούρνες και οι Σούλιτσες.
Σε αυτές τις

τοποθεσίες οι τσοπάνηδες έφτιαχναν τις στρούγκες και τα στανοτόπια τους για ξεκαλοκαίριασμα,

γι' αυτό και οι περιοχές ήταν γεμάτες ζωή και κίνηση από τσοπάνηδες, τσοπανόπουλα και αιγοπρόβατα.

Η περιοχή υδρεύεται από τις πηγές Σπηλιές, Κρυάβρυση, Άγιοι Θεόδωροι και Λυκομάτια.
Στα

βόρεια πέφτει ο βραχίονας Οστρέτσες, Σουγλερό, Μνήματα και Μακρυπλάγι και ανατολικότερα

βρίσκεται του Κοκκαλά τ' αλώνι, το Οστυγεράλωνο, της Δημητράκαινας το χωράφι και ο Τσιντάς.

Το ανατολικό τμήμα του Αϊ - Λια με τις ιδεώδεις παραφυάδες του είναι από τα πλέον εντυπωσιακά,

καταπράσινα και πολύυδρα.

Ακολουθώντας την κατωφέρεια από την Ξύγκουζα, συναντάμε τον αυχένα της Κάτω

Κοκκινόραχης και αμέσως μετά τη μικρή ορσειρά της Κορακοφωλιάς, ενός χιλιομέτρου και

έπειτα τις Αλαταρές, το Κοτρώνι, τις αυχένα Δυάντρες και νοτιοανατολικά του Βλαχόγιαννη με το

Αλεσταινίτικο καταράχι.

Ακολουθεί βορειοανατολικά ο αυχένος Μαυροκούτσουρο και ο γραφικός

Αγριδιώτικος Αϊ - Θανάσης.

Στο νοτιοανατολικό βαθούλωμα του Αϊ - Λια φωλιάζει το Βερσίτσι

(Σειρές) και ανατολικότερα το Ντάρβουνο και η Βαρσινίτσα.

Η περιοχή αυτή είναι ιδεώδης από κάθε άποψη για στάνες και στανοτόπια, όπως η Άνω και Κάτω

Οστρέτσες, της Δημητράκαινας το χωράφι, η Κοκκινόρραχη, η Ράχη Λόγγος, οι Συλληβιές, οι

Δυάντρες, το Μαυροκούτσο, το Διακόπια κ.ά.

Η περιοχή κοσμείται με πολλές βελανιδιές και με πολλές βρύσες, όπως η Βαγένα στο Λειβαρτζινό,

η Μηλιά και η Κερασιά πιο κάτω, οι Φροξυλιές, η Λυπιά, του Πουλιού η Βρύση, τα Κορύτα, του

Παλέβου κ.ά.

Εδώ χαιρέται κανείς την συναυλία των κουδουνιών, το λάλημα των πουλιών, το

κελάρυσμα των νερών, τα σουραύλια των τσοπανόπουλων, αλλά όλα αυτά πριν από το 1950. Τώρα

επικρατεί παντού σιωπή.

Η κορυφογραμμή του Αϊ - Λια είναι ομαλή και λουσάτη, φαλακρή και χωρίς δέντρα. Από εδώ

μπορεί κανείς να θαυμάσει το μεγαλείο της φύσης και ολόκληρη τη βορειοδυτική Πελοπόννησο.

Κοιτάζοντας προς βορρά βλέπει κανείς κάτω την εύφορη και καταπράσινη κοιλάδα του Αροαίου

και του Λειβαρτζινού χειμάρρου με τα σπαρτά και τις αγροκίες, τα χωριά Λειβάρτζι, Λεχούρι,

Καμενιάνοι και από πάνω τους τις κορυφογραμμές του Ερυμάνθου και τις λυγερόκορμες

παραφυάδες του, το Καλλιφώνι, τον Αϊ - Κωνσταντίνο, την Καπρίβαινα, το Ζέμπι κ.λπ.

Στα δυτικά ο ορίζοντας είναι πιο ανοιχτός.

Βλέπει κανείς μακριά τη Φολή με το πυκνό δάσος της

και ακόμα βαθύτερα το Ιόνιο πέλαγος, τη θάλασσα του Κατακώλου.

Στα νότια αντικρίζει

ολόκληρο τον μεγαλοπρεπή όγκο του Αφροδισίου όρους (Μαύρη Βρύση) με υψόμετρο 1445

μ.

και

ακόμα πιο πέρα ☐☐ το Μαίναλο.

Ανατολικά βλέπει πολλά σκιερά κοντοβούνια, όπως την

Κορακοφωλιά, την Κερασιά, τον Βλαχόγιαννη, τον Αϊ - Θανάση του Αγριδίου, τον Αϊ - Λια
των

Αλεσταινών, τον Τάρταρη και πέρα □□ μακριά τον μεγαλοπρεπή και επιβλητικό όγκο του
Χελμού με

τα παρακλάδια του.

Ο Βερσιτσιώτικος Αϊ - Λιας δεν είναι μεγάλο βουνό, κατέχει όμως δεσπόζουσα θέση.
Πολλές φορές

φορές ανέβηκα στα παιδικά μου χρόνια, κυρίως στο ξημέρωμα, για να θαυμάσω την ανατολή
του

ηλίου.

Δεν είναι απροσπέλαστο το μπουνό, αλλά δεν είναι και εύκολη η ανάβασή του.
Πρέπει να

ξέρει κανείς τα μονοπάτια του.

Όταν παλαιότερα ανέβαιναν οι στάνες στα βουνά, τα μονοπάτια του

περνούσαν χωρίς κίνδυνο.

Τώρα, που κανείς δεν ανεβαίνει εκεί, κόπηκαν όλοι οι δρόμοι.

Τα

καλοκαίρια άλλοτε στα βουνά με τα στανοτόπια έλαμπαν σαν αστέρια οι φωτιές που
ανάβαν οι

τσοπάνηδες να ζεσταθούν ή να θεραπεύσουν άλλες τους.

Τώρα δεν έμειναν εκεί ούτε

πουλιά ούτε ζούδια.

Η σιωπή και η ερημιά απλώθηκαν παντού.

Όταν ανέβαινε κάποιος στην ψηλότερη κορυφή, την Ξύγκουζα, τον γαργαλούσε η βουνίσια
αύρα.

από την ευωδιά των ανθισμένων μυρωνιών, της άγριας θρούμπης, της ρίγανης, του
αγριοτρίφυλλου.

και της χλωροπρασινάδας και χάιδευε το ιδρωμένο του πρόσωπο και τα κόκκινα μάγουλά
του.

Όταν φτάνει εκεί νιώθει πως πλησιάζει τον Θεό, νιώθει πως βρίσκεται κοντά του, θαρρείς

πως

κρατά με τα χέρια του την αιωνιότητα.

Το ύψος τον κάνει να σιωπά, να νιώθει δέος και θαυμασμό

για το μεγαλείο του κόσμου.

Το βλέμμα του εξακοντίζεται στην απεραντοσύνη, ο θαυμασμός

πολλαπλασιάζεται κι ο Θεός όλο και τον πλησιάζει και τον θωπεύει, του δίνει δύναμη και θάρρος.

Τώρα, που μεγαλώσαμε, αναζητάμε νοερά τη χαμένη μας νιότη.

Ανεβαίνουμε στις κρύες βρύσες

του να πιούμε νερό, να ξεδιψάσουμε τις αναμνήσεις μας.

Να προσκυνήσουμε το χώμα που μας

γέννησε.

Να περπατήσουμε στα παλιά μας αχνάρια.

Να αγναντέψουμε εκεί που η παιδική μας

αθωότητα άφησε ως τώρα ό,τι πιο πολύτιμο είχε: την καρδιά μας!

Εκεί πάνω να ακουμπήσουμε την στερνή μας ώρα, να αγναντέψουμε τις κορυφογραμμές των

Πελοποννησιακών βουνών, τους ατελειωτούς κάμπους, να ακούσουμε ήχους από γιδοκούδουνα και

να δούμε λυγρόκορμες βοσκοπούλες, νεράιδες του παλιού καλού καιρού.

Αϊ - Λιας Μπουνοπλαγιά κοφτή του Αϊ - Λια μου, Πώς στην αγκαλιά μου, Νύχτα και μέρα
να κρατώ, το

πιο μεγάλο φυλαχτό:

Εσένα, Γέροντα Αϊ - Λια μου.

Εσένα που μακριά αγναντεύεις,

πόθους παλιούς μου ζωντανεύεις.

Κάθε Μαρτιάπριλα και Μάη

κοντά σου η καρδιά πετάει

και μυρωμένο αέρι τη φιλεύεις.

ΣΤΟΝ ΑΪ - ΛΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΑΡΑΦΥΑΔΕΣ ΤΟΥ

Γούρνες Κάτω: σπίτι Σπύρου Σακελλαρόπουλου, αλλά μόνιμο σχεδόν ξεκαλοκαίριασμα του Αθανασίου Ασημακόπουλου (Λεμονή) και περιοδικά του Αρτέμη Γεωργακόπουλου.

Υδρευση: Βαγένα, Λυκομμάτια.

Οστρέτσα Άνω: οικογένεια Δημητρίου Κυριακοπούλου (Ξουραφά) με σμίχτες τους Περικλή Σακελλαρόπουλο και Αρτέμη Γεωργακόπουλο.

Υδρευση : Μηλιά.

Οστρέτσα Κάτω: οικογένεια Ασημάκη Ασημακοπούλου με σμίχτες τους Περικλή

Σακελλαρόπουλου, Αρτέμη Γεωργακόπουλο, Δημ. Κυριακόπουλο, Ευστάθιο Καπράλο, Αθανάσιο

Καπράλο.

Υδρευση : Μηλιά.

Κοκκινόρραχη: Αρτέμης Γεωργακόπουλος, Ασημάκης Ασημακόπουλος, Αθανάσιος Καπράλος.

Υδρευση από το χωριό ή από την Φροξυλιά.

Ράχη Λόγγος: Περικλής Σακελλαρόπουλος, Δημήτριος Κυριακόπουλος (Ξουραφάς), Αθανάσιος

Καπράλος κ.λπ.

Υδρευση: Λυπιά, Αχλαδιές.

Δυάντρες: Γιάννης Παυλόπουλος (Γιαννιάς), Αριστείδης Παυλόπουλος, Κων/νος

Σακελλαρόπουλος (Τσαγκρής).

Υδρευση: Κορύτα, Παλέβου Βρύση.

Συλληβιές: Περικλής Σακελλαρόπουλος, Δημήτριος Κυριακόπουλος, Αθαν. Καπράλος κ.λπ.

Υδρευση: Πουλιού Βρύση, Αχλαδιές.

Λυκομμάτια : άνθρωποι Νίκου Χρυσόπουλου (Γκουρβέλου) με σμίχτες τους Βασίλειο Χρυσικό

(Αρδέλλας), Ανδρέα Χρυσικό, Αρίστο Μουγκοπέτρο κ.λπ.

Υδρευση: Λυκομμάτια.

Πάλεβο (Ετιά): Βασιλείου Ζαφειρ (Ψεύτη) με σμίχτες μόνιμα σχεδόν τους

Αθανάσιο Σπανό (Τρίποδας), Ιωάννη Ασημακόπουλο κ.λπ.

Υδρευση: Ετιά Πάλεβος.

Κήπη δένδρο: Στέλιου Καπερώνη με σμίχτες τους Ανδρέα Τσίρο, Γεώργιο

Βασιλόπουλο, Ιωάννη Ασημακόπουλο κ.λπ.

Υδρευση: Ετιά Πάλεβος.

Ντάρβουνο: του Ανδρέα Κυριακόπουλου (Σιούτος).

Υδρευση : Πηγάδια.

Σπηλιές: Μονίμως Γιάννης Μόσχοβος (Σαράντης).

Υδρευση: Σπηλιά.

Πόντοι: οικογένεια του Κώστα Σπανού (Αποθηκαρίου), με σμίχτες τους Λεωνίδα Σπανό, Θεόδωρο

Ρήγα, Παναγιώτη Μόσχοβο (Πατσιαβούρας), Ιωάννη Μανέτα, Βασίλειο Χρυσόπουλο.

Υδρευση : Κεφαλόβρυσος χωριού, Κρυάβρυση.

Πετράλωνο: Αρίστος Παπαδημητρόπουλος, Νικόλαος Παννακόπουλος (Λυκουργάκος) κ.λπ.

Υδρευση: Ετιά.

Μαύρη Βρύση

Κουτσουβέρια Άνω: Λαμπράκης Μανωλόπουλος, Αγγελής Μπάρκουλας, Παναγιώτης

Σταυρόπουλος, Δημήτριος Ασημακόπουλος (Μουρλομήτρος), Θεόδωρος Ασημακόπουλος (Ρεκλάνης), Δημήτριος Ρήγας, Κων/νος Δεσινιώτης, Δημήτριος Ζαφειρόπουλος (Σαπουνάς), Ανδρέας Ζύγουρας, Κων/νος Σκαρπέλος, Χρ. Κωνσταντινίδης.

Υδρευση : Κερασιά.

Κερασιά : Οι ίδιοι ως ανωτέρω.

Βλάχου Αχούρι: οικογένεια Δημητρίου Ζαφειροπούλου (Σαπουνά) με σμίχτες τον Χρήστο Κωνσταντινίδη κ.ά.

Υδρευση: Κερασιά.

Σκουπέικη Ράχη

Λιθόστρουγκα: Δημήτριος Μπέκιος, Αθανάσιος Σπανός.

Υδρευση : Συρμήκοι.

Διασελάκι: Διονύσιος Κυριακόπουλος (Σιούτος), Παναγιώτης Μπέκιος (Λαδάς), Απόστολος Μπουγκόπέτρος, Ανδρέας Κυριακόπουλος (Ξουραφάς) κ.λπ.

Υδρευση : Συρμήκοι.

Καπερώνη Λάζο: οικογένεια Παναγιώτη Μεντζελίου με σμίχτες τους Θεόδωρο Ράλλη, Κωνσταντίνο Μπάρκουλα (Τσετσέκα), Δημήτριο Μπέκιο, Αθανάσιο (Νάικο) Ασημακόπουλο Γιάννη Γιαννακόπουλο (Βάβος), Αθανάσιο Σπανό κ.λπ.

Υδρευση: Συρμήκοι, Κισσός

Καπελίτη: Οι ίδιοι οι προηγούμενοι

Υδρευση: Συρμήκοι, Κισσός.

ΜΠΕΡΤΣΙΩΤΙΚΑ ΣΤΑΝΟΤΟΠΙΑ

Θεωρήθηκε αναγκαίο να γίνει αναφορά και στα καλοκαιρινά θέρετρα (βερτσιώτικα

στανοτόπια) και να παρουσιαστεί η κτηνοτροφική ευρωστία των κατοίκων της κοινότητας Σειρών (Βερσιτσίου) πριν φυσικά από το 1960 και ακόμη παλαιότερα. Το Βερσίτσι στην προηγούμενη πεντηκονταετία

είχε μεγάλη κτηνοτροφική δύναμη. Διατηρούσε στην περιφέρειά του, αλλά και σε όμορες περιοχές

άλλων κοινοτήτων, όπως του Αγριδίου, του Λειβαρτζίου, των Αλεσταίνων, του Σκουπίου κ.λπ.

εικοσι πέντε χιλιάδες περίπου αιγοπρόβατα και πολλές εκατοντάδες βόδια, άλογα, μουλάρια και

γαϊδούρια.

Όλες οι οικογένειες σχεδόν είχαν κοπάδια γιδοπρόβατα από είκοσι έως πεντακόσια και ελάχιστοι

στερούσαν τέτοιων ζώων, αλλά και είχαν τις μαρτίνες τους για τις ανάγκες του σπιτιού τους.

Όλοι τους όμως είχαν ένα ή δύο μεγάλα ζωντανά (βόδια, γαϊδούρια, μουλάρια και άλογα), στοιχεία για τα οργανώματα και τα σπαρτά, για την μεταφορά των σοδειών τους, για την μεταφορά

καυσόξυλων, αλλά και για να τα ιππεύουν. Οικογένεια που δεν είχε αυτά τα ζώα, δύσκολα τα

«έφερνε βόλτα» εκτός και είχαν κάποια σύνταξη ή κάποιο μετανάστη που τους έστελνε εμβάσματα

για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες της ζωής.

Συνήθως όλα αυτά τα ζωντανά ζούσαν περίφημα και καλοταϊσμένα. Έρεε άφθονο γάλα και

υπάρχουν πολλά βαρέλια τυριού και αρκετά με βούτυρο και όλα τα παράγωγα του γάλακτος.

Υπήρχε επίσης άφθονο κρέας και παρ' όλη την στενότητα χρήματος οι κάτοικοι κατά κύριο λόγο

ζούσαν από την κτηνοτροφία και τη γεωργία.

Ο χειμώνας στο Βερσίτσι ήταν βαρύς και τα αιγοπρόβατα τα κατέβαζαν και τα περιόριζαν στα

χαμηλώματα, όπου έριχνε λιγότερο χιόνι ή και καθόλου.

Όταν ερχόταν ο Μάρτιος, άρχιζε το

κόπρισμα, κατά το οποίο στάβλιζαν τα αιγοπρόβατα τα βράδια στα χωράφια τους, για να ρίξουν.

την κοπριά τους και να λιπαίνονται τα κτήματά τους, ιδιαίτερα τα περισσότερο γόνιμα και

παραγωγικά, τα ποτιστικά.

Αυτό κρατούσε το διμηνο περίπου Μαρτίου-Απριλίου και λίγο ή

καθόλου τον Μάιο.

Τον Μάιο τα ανέβαζαν στα γύρω υψώματα και μπουνά και σε ιδεώδη

στανοτόπια (θέρετρα).

Πριν ξεκινήσουν για τα μπουνά, επεσήμαναν το στανοτόπι,

προκατασκεύαζαν τις στρούγκες και κέρδιζε όποιος την πρωτόπιανε.

Στο ξεκίνημα για τα στανοτόπια, τα οποία συνίσταντο στην στρούγκα με δυο στρουγκολίθια, δύο

φούρκες, ένα λεβέτι κι ένα λεβετόξυλο, για να κρεμάνε τη γάλα ψηλά, και τις τέσσες, έκαναν την.

σμίξη.

Δύο ή τρεις ποιμένες ένωναν σε ένα κοπάδι τα ποιμνιά τους.

Φύλαγαν ο ένας τα πρόβατα, ο

άλλος τα γίδια και άλλοι τα αρνοκάτσικα.

Το σμίξιμο βόλευε όλους τους σμίχτες, γιατί πρώτον

ήταν ένα μόνο μέλος της οικογένειας στην φύλαξη των κοπάδων και έμεναν ελεύθερα τα άλλα

μέλη να ασχοληθούν με τις γεωργικές δουλειές ή με άλλες ασχολίες και δεύτερον

«δανεικολογιούνταν» το γάλα και τυροκομούσαν ανάλογες ημέρες ο κάθε σμίχτης εναλλάξ.

Μια

βδομάδα έπαιρνε όλο το γάλα ο σμίχτης με τα περισσότερα γαλάρια και το περισσότερο γάλα,

τέσσερις ημέρες ή ίσες με τον άλλον, εφόσον είχε την ίδια ποσότητα γάλακτος και λιγότερες

ημέρες ο άλλος και επαναλαμβανόταν ο κύκλος του δανεισμού.

Αυτός ο συνεταιρισμός κρατούσε όλο το καλοκαίρι και κυρίως ως το σημείο που στέρευε το γάλα.

Σήμερα τίποτα από όλα αυτά δεν ισχύει.

Πρώτον είναι ζήτημα αν υπάρχουν τρεις έως τέσσερις

χιλιάδες αιγοπρόβατα, κανένα βόδι και ελάχιστα γαϊδουρομούλαρα, μετρημένα στα δέκα δάχτυλα.

Δεύτερον κάθε αιγοποιημένα διατηρεί το κοπάδι του στην αυλή του σπιτιού του, όπου αυτό

βρίσκεται, και τα ζώα δεν κοπρίζουν (το κόπρισμα το αντικατέστησε το λίπασμα), δεν σμίγουν, δεν

δανείζονται το γάλα (το γάλα το παίρνουν τα τυροκομεία και οι συνεταιρισμοί), καμιά φορά

μάλιστα δεν βάζουν τυρί ούτε για τα σπίτια τους, αγοράζουν τροφές με τις επιδοτήσεις της

Ένωση και ταΐζουν, δεν κάνουν επενδύσεις και πολλές φορές βγαίνουν ή

ζημιωμένοι ή τα φέρουν «ίσια υφάδι, ίσια στημόνι» και όταν κοπούν οι επιδοτήσεις, θα

δυσκολευτούν πολύ.

Όσο για τα στανοτόπια, αυτά εγκαταλείφθηκαν οριστικά, ενώ τα ορεινά σταροχώραφα έπαυσαν να

σπέρνονται και ο τόπος ερήμωσε.

Τα πουλιά έφυγαν, οι τόποι δεν βγάζουν τα χορτάρια που

έβγαζαν άλλοτε, γιατί δεν κοπρίζεται το έδαφος και τα σχετικά.

Η ΜΑΥΡΗ ΒΡΥΣΗ

Η ψηλότερη κορφή του Αφροδισίου όρους (1445 μ.), που είναι σύνορο της επαρχίας Καλαβρύτων.

με την επαρχία Γορτυνίας, λέγεται και «Μαύρη Βρύση».

Και δε λέγεται έτσι τυχαία.

Λίγα μέτρα

κάτω από την κορυφή και όπως γέρνουν τα νερά προς την Βερτσιώτικη περιφέρεια, υπάρχει μια

βρυσούλα με λιγοστό και σταθερό νερό (χειμώνα – καλοκαίρι).

Γύρω από αυτήν την βουνοκορφή

και την βρυσούλα με το λιγοστό νερό κυκλοφορεί εδώ και πολλά χρόνια ο ακόλουθος θρύλος:

«Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια χήρα, όμορφη και άξια γυναίκα με πολύ βιος και πολλά

γιδοπρόβατα.

Τον χειμώνα που τα χιόνια σκέπαζαν τα μπουνά μας και τα χορτάρια ήσαν λιγοστά, τα

κατέβαζε στα χειμαδιά της Ηλείας.

Τα καλοκαίρια πάλι τα ανέβαζε για ξεκαλοκαίριασμα στις

βουνοκορφές και τα καταράχια της «Μαύρης Βρύσης».

Εκεί τα εμπιστευόταν στα δύο της παιδιά,

δύο προκομμένα παλικάρια.

Μια νύχτα αυγουσιτιάτικη, αστερόφωτη, μα σκοτεινή, έπιασαν κουβέντα για τα στοιχειά και τους

φόβους.

Σε μια στιγμή λέει ο μεγαλύτερος στον μικρότερο: «Σου βαστάει να πας αυτήν την ώρα

στη βρύση;»

Ήσαν μεσάνυχτα και βαθύ σκοτάδι.

Όσο κι αν είναι κανείς τολμηρός και

εξοικειωμένος με την ερημιά και το σκοτάδι, η νύχτα είναι νύχτα.

Την φοβούνται όλοι.

Ωστόσο ο μικρότερος για να μην φανεί ότι στερείται θάρρους και ότι φοβάται το σκοτάδι, δέχτηκε

να πάει στη βρύση.

Σαν σημάδι αναγνώρισης που άφησε στη βρύση ένα μαχαίρι.

Χωρίς άλλο

Ξεκίνησε ο μικρός για τη βρύση.

Για μεγαλύτερη ασφάλεια πήρε μαζί του και το ντουφέκι του.

Ο

μεγαλύτερος για να φοβίσει στ' αστεία το μικρότερο, τρέχει από άλλο μονοπάτι και φτάνει πρώτος

στη βρύση.

Αυτό ήταν το μοιραίο λάθος του και η καταστροφή τους.

Σκεπάστηκε με την κάπα του και άρχισε

να κυλιέται στο χορτάρι κοντά στη βρύση.

Έφτασε και ο μικρός και διακρίνει το κινούμενο

αντικείμενο.

Παραξενεύτηκε, φοβήθηκε και φώναξε: «Ποιος είναι εκεί;»

Μα δεν παίρνει

απάντηση.

Η σκιά κυλιότανε και μούγκριζε.

Ξαναφωνάζει, μα και πάλι δεν παίρνει απάντηση.

Τότε

γυρίζει το ντουφέκι του και του ρίχνει.

Βαρύς ακούστηκε ο πυροβολισμός μέσα στη νύχτα.

Η κίνηση και το βογκητό σταμάτησαν.

Πάει στη βρύση κι αφήνει γρήγορα το μαχαίρι του, όπως

είχαν συμφωνήσει και γυρίζει ολοταχώς στο κονάκι τους.

Μα δεν βρίσκει τον αδερφό του.

Μάταια ψάχνει μέσα στο σκοτάδι, μάταια τον φωνάζει.

Απόκριση καμιά.

Ψυλιάστηκε.

Τον

έφαγαν τα φίδια και τρέχει πίσω προς την βρύση.

Πλησιάζει το μαύρο κι ακίνητο μπόγο κι

ανακαλύπτει νεκρό τον αδερφό του τον μεγάλο.

«Αλίμονο, σκότωσα τον αδερφό μου!»

φωνάζει.

«Κακό που έπαθα!»

Τον πιάνει απελπισία.
Θολώνει το μυαλό του.
Γυρίζει την κάνη του

ντουφεκιού του πάνω του και αυτοκτονεί.

Την άλλη μέρα βρέθηκαν τα δύο παιδιά νεκρά κι αγκαλιασμένα.
Η δόλια και χαροκαμένη μάνα τα

έκλαψε γοερά.
Τα έθαψε κάτω από την βρύση χωρίς παπά και ψάλτη.
Τα λογικά της σάλεψαν και

καταράστηκε με τα λόγια τη βρύση:

«Κάταρα και ανάθεμα στη μαγεμένη βρύση

που 'φαγε τα βλαστάρια μου μονάχη να μ' αφήσει.

Εδώ πουλάκι πρόσχαρα ποτέ να μη λαλήσει

Να μαραθούν τ' άγρια κλαριά και να στερέψει η βρύση".

Ταυτόχρονα πήρε δύο ποκάρια μαλλιά και βούλωσε τη βρύση να στερέψει ολότελα.
Και πράγματι

η κατάρα της χαροκαμένης μάνας έπιασε κι από τότε η βρύση βγάζει λίγο νερό, όσο βγάζει
και

σήμερα.
Η μάνα τρελάθηκε και τα κοπάδια της σκόρπισαν στους λόγγους.
Από τότε η βρύση και το

βουνό ολόκληρο πήρε το όνομα «Μαύρη Βρύση».

Αφηγητής: Δημήτριος Μητρόπουλος (Δεχούνη) 65 χρόνων 1945
Απόσπασμα από το βιβλίο << ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ>> του Νώντα Σακελαρόπουλου